

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Główna 19, 89-506 Kęsowo
(zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem)**

*sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a*

I. Cel kontroli:

- Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- Ocena zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 19, 20 i 21 czerwca 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 10 kwietnia 2016 r., przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/236/2014 Rady Gminy Kęsowo. Ośrodek został wskazany jako realizator zadań z zakresu wspierania rodziny. W trakcie kontroli uzupełniono powyższe braki Zarządzeniem Kierownika GOPS nr 2/2017 z dnia 20 czerwca 2017 r.

W Regulaminie Organizacyjnym z dnia 4 kwietnia 2016 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 4/2016, zostały ustalone zadania Ośrodka. W powyższym dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny, jednakże nie zawarto wszystkich zadań przez niego realizowanych, o których mowa w ww. ustawie.

Wójt Gminy Kęsowo Upoważnieniem Nr 65/2011, z dnia 15 grudnia 2011 r. upoważnił p. ██████████ do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowuje i realizuje 3-letnie gminne programy wspierania rodziny. Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/199/2013 z dnia 12 września 2013 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2019 przyjęty został Uchwałą Nr XVII/102/2016 Rady Gminy Kęsowo z dnia 25 lutego 2016 r. Ramy czasowe ww. programu

zostały błędnie określone. Powyższy błąd zostanie skorygowany na posiedzeniu Sesji Rady Gminy w dniu 26 czerwca 2017 r.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania z realizacji Programu Wspierania Rodziny za lata 2015 i 2016 zostały przekazane do Rady Gminy w terminie określonym w ustawie, jednakże sprawozdanie za rok 2016 zostało przedstawione po terminie, co było uzależnione od harmonogramu obrad sesji Rady Gminy.

W okresie objętym kontrolą gmina zatrudniała 2 asystentów rodziny:

- p. ██████████ – na umowę o pracę, w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do 31 lipca 2015 r.,
- p. ██████████ – na umowę o pracę, w okresie od dnia 1 sierpnia 2015 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą :

- w 2015 r. 11 rodzin, w tym cztery przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 14 rodzin, w tym pięć przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 18 czerwca) 10 rodzin, w tym cztery przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa obecnego asystenta zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodne z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast zakres czynności poprzedniego asystenta nie zawierał pkt. 2 z art. 15 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny pobierał od rodziny zgodę na współpracę z asystentem i następnie występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację rodzin prowadzonych w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę wstępną sytuacji rodziny, analizę sytuacji szkolnej dziecka, kartę wizyt w środowisku, dziennik wizyt w środowisku, plan pracy, sprawozdania miesięczne asystenta z pracy z rodziną, okresowe oceny sytuacji rodziny, notatki urzędowe oraz kartę czasu pracy asystenta.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

Plan pracy zawierał przewidywane efekty zaplanowanych działań i terminy ich wykonania, dokument był co miesiąc aktualizowany.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną raz na dwa lub trzy miesiące. Długość trwania monitoringu nie jest ściśle określona, uzależnia się ją od sposobu funkcjonowania rodziny. Spotkania z rodziną były dokumentowane w karcie o nazwie „monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu współpracy z rodziną”.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem, pracownikiem socjalny, specjalistami zaangażowanymi w pracę z rodziną i Kierownikiem GOPS na podstawie okresowej oceny sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia głównego celu założonego w planie pracy lub zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ściślejszej współpracy z innymi służbami tj. placówkami oświatowymi, ośrodkiem zdrowia, policją oraz środowiskiem lokalnym. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Funkcjonuje natomiast 9 świetlic wiejskich, w których odbywają się zajęcia pozalekcyjne dla dzieci. W Kęsowie działa Wiejski Dom Kultury z Biblioteką Gminną. Na terenie miejscowości najbardziej zagrożonych wykluczeniem organizowane są zajęcia w ramach ognisk wychowawczych, które są finansowane z budżetu GKRPA.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji w Ośrodku i na terenie gminy. Istnieje także możliwość skorzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz projektach realizowanych przez tut. Ośrodek. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż Ośrodek za pośrednictwem sołtysów i radnych na posiedzeniach Rady Gminy oraz spotkaniach z ww. informował i informuje o możliwości podjęcia funkcji rodziny wspierającej, jej roli i zadań.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 3.960,00 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 7.691,20 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 5.012,03 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Asystenci rodziny współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Okresowej Ocenie ds. Sytuacji Dziecka. Wspólnie z koordynatorem pieczy zastępczej zostaje opracowany plan pracy z rodziną i plan pomocy dziecku.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 31 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 1 lutego 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 5 sierpnia 2016 r.
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 24 stycznia 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż w jednym przypadku (c) nie zachowano ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213). W drugim (b) zachowano terminowość przekazanych informacji zgodnie z art. 57 § 4 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23, z późn.zm).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej